

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Četrtno Din 7-50, polletno Din 15—,
celoletno Din 30—.

Neznosna davčna bremena

Davčni vijak pritiska vedno bolj na davkoplačevalce — Niti Stepan Radić niti poslanec Pucelj nista ničesar storila za olajšanje davčnih bremen

Pod sedanjo vlado pritiska davčni vijak bolj kakor kdaj prej. *Davčna uprava grozi kmetom z rubežnijo*, ako ne bodo plačevali točno davkov, ki so bili mnogim predpisani v pretirani meri. To se godi pod vlado, ki se rada hvali, da je kmetska vlada. V času, ko davčni vijak čimdalje bolj pritiska na vse sloje, *pa RR vlada ne more pokazati na nobeno svoje delo, ki bi bilo v korist kmeta*, dasi ima v svojih rokah že dva meseca državno krmilo. O dobrotah, ki nam bi jih naj prinesel toliko slavljeno sporazum med radikali in radičevci, ni ne duha ne sluha.

Pretekli teden je objavil »Kmetijski list« okrožnico finančnega delegata v Ljubljani na podrejene davčne urade v Sloveniji, katerim naroča, *naj brezobzirno izterjujejo zaostale davke in naj izvrše tudi rubežnjo*, kjer bi se davki po običajnem načinu ne mogli izterjati. K okrožnici je radičevski poslanec Kelemina napisal neko pojasnilo v »Kmetiskem listu«, v katerem pravi, da po njegovih informacijah finančni delegat ni dobil nobenega poziva iz Beograda, ki bi mu dal povod za omenjeno okrožnico. Poslanec Kelemina pripisuje vso krivdo za brezobzirno izterjavanje davkov samo finančni delegaciji v Ljubljani ter skuša oprati osrednjo vlado v Beogradu, češ, da ne ve, kaj se godi v Sloveniji. Kdo pa naj verjame, da se *davčna praksa v Sloveniji izvaja brez vednosti finančnega ministra* in da postopa finančna uprava v Sloveniji pri izterjavanju davkov popolnoma *samovoljno*? In če bi končno bilo res, da osrednja vlada v Beogradu ne ve, da je Slovenija plačala že letos več na davkih kakor pa je bilo predpisano, in da se zaostali davki vkljub temu izterjujejo z rubežnijo, zakaj potem poslanca Pucelj in Kelemina, ki sta člana vladne stranke, ne povesta vladi, da ljubljanski finančni delegat proti njeni volji in brez njene vednosti izterjuje v Sloveniji pretirano visoke davke. *Zakaj ta dva vladna poslanca ne izposlujeta pri vladi, da bi ukazala finančnemu delegatu, naj ne kaže toliko vnetosti pri izterjavanju davkov?*

Po našem mnenju ta dva poslanca tega zato ne storita, ker dela finančna delegacija samo to, kar ji je ukazano od osrednje vlade. Finančni delegat v Ljubljani je podrejen finančnemu ministru in dela po njegovih navodilih. Ako bi vlada, v kateri sede prijatelji poslanca Pucelja in poslanca Kelemina, v resnici bila za to, da se davki v Sloveniji znižajo in da se vsaj ne izterjujejo preveč brezobzirno, bi se finančna delegacija kaki tozadevni odredbi gotovo ne upirala. Zavračanje krivde za sedanjo davčno prakso v Sloveniji edinole na finančno delegacijo je zato neutemeljeno, zlasti še zaradi tega, *ker nosi vso politično odgovornost za dejanja podrejenih oblastev edinole osrednja vlada*, v ka-

teri imajo radičevci soodločujoči vpliv. Ako pa ta vlada ničesar ne ukrene za omiljenje davčnih bremen, potem je to dokaz, da radičevski zastopniki v njej ne vrše svoje dolžnosti v korist kmetskih davkoplačevalcev in da poslanca Pucelj in Kelemina nimata toliko vpliva v svoji stranki, da bi mogla potem nje izposlovati primerne izpremembe v davčni praksi, ki vlada v Sloveniji.

To je bilo potrebno ugotoviti, ker je »Kmetijski list« v času prejšnje vlade brenkal na druge strune, dasi tedaj davčni vijak ni pritiskal tako kruto, kakor pa pritiska pod sedanjo radičevsko-radikalno vlado. Par tednov, preden se je osnovala sedanja RR vlada, je »Kmetijski list« dne 1. julija objavil članek pod naslovom »Slovenija je omagala pod davčnim pritiskom.« V tem je bilo zapisano poleg drugega tudi tole: *Iz vseh krajev Slovenije prihajajo žalostna poročila; zarubili so celo vas, za davke seveda. Nimamo, ne moremo plačati, nič ne pomaga, rubi se naprej in vknjižuje na posestva. Nobeden se ne brani plačati, kolikor zmore in kolikor je prav in pravično, ali to, kar počnejo v Sloveniji oblasti sedaj, ko gospodari nad njimi vlada Narodnega bloka, presega vse meje. Vlada je zapovedala finančnim oblastem predpisati osebno dohodnino v isti višini kot za lansko leto. Vsem je znano, da so lansko leto ta davek tako krivično predpisali, da leži kupe pritožb pri finančni direkciji. Te pritožbe so nerešene in niti ne misli se na rešitev, kljub temu pa vsako krivično odmero neusmiljeno izterjujejo. Dalje vsak človek v vsej Sloveniji ve, da so padle cene živini, prešičem in drugim kmetskimi pridelkom za polovico, vsled česar so se tudi dohodki davčnih zavezancev za polovico znižali. Vsega tega ne ve le naša vlada in davčne oblasti, ker davke predpisujejo v isti višini kot lani, izpremenili so jih le v toliko, da so jih še povišali in uvedli nove. Prišlo je tako daleč, da bo vsa Slovenija propadla, če ne bo takojšnje pomoči.*

Tako je pisal »Kmetijski list« 1. julija — v času vlade Narodnega bloka. Sedaj, ko je na krmilu že dva meseca radičevsko-radikalna vlada, ko se je davčni pritisk v resnici tako povečal, da trpi pod njim vse naše narodno gospodarstvo, *zagovarja poslanec Kelemina v »Kmetiskem listu« to vlado, dasi ni ničesar*

ukrenila za omiljenje davčnih bremen, kar je prej zahteval od vlade Narodnega bloka, kakor je razvidno iz navedenega.

Iz tega je razvidno, da vodi »Kmetijski list« demagoško politiko in da ne govori dvakrat eno in isto. Medtem ko je prej napadal osrednjo vlado radi davčne politike, napada sedaj podrejeno davčno upravo, ker sede pač sedaj v osrednji vladi radičevci in ker poslanca Pucelj in Kelemina tekom dveh mesecev nista mogla izposlovati ničesar, da bi se odpravilo, kar je grajal »Kmetijski list« kot njuno strankarsko glasilo. Zgodilo se je celo nasprotno: da se je davčni pritisk še povečal pod sedanjo vlado, kakor smo že omenili.

Mi smo slej ko prej pisali in govorili o potrebi omiljenja davčnih bremen. Najboljše sredstvo za dosego tega cilja vidimo v *izenačenju davkov po vsej državi*. Samostojna demokratska stranka se je v prejšnji vladi resno zavzela za rešitev tega vprašanja in zakonski načrt o izenačenju davkov bi najkasneje v jesenskem zasedanju Narodne skupščine došel na dnevni red, ako bi ne prišlo do vladne krize in do osnovanja radičevsko-radikalne vlade. Sedaj je *ta stvar zaspala* in se malo čuje. S tem pa je seveda davkoplačevalec v Sloveniji najhujše prizadet, ker bo moral po dosedanjih obstoječih zakonih še nadalje plačevati sorazmerno mnogo več davkov, kakor pa jih plačujejo v drugih pokrajinah naše države.

Če pa je bil pod prejšnjo vlado davčni pritisk neznosen, kakor je trdil »Kmetijski list«, pa moramo vprašati, ali je sedaj manj neznosen in *zakaj poslanca Pucelj in Kelemina ne izposlujeta od sedanje vlade, da se ta pritisk oblaži*.

Ako je ta sporazum med radičevci in radikali res tako prisrčen, zakaj ne izposluje g. Pucelj s pomočjo radičevskih ministrov od radikalnega finančnega ministra, da bi naročil finančni delegaciji v Ljubljani, naj izterjuje davke v *soglasju z državnim proračunom in resnično davčno močjo davkoplačevalcev*. Kje so tiste toliko proslavljene drobtine, ki nam jih je napovedoval poslanec Pucelj?

Pod sedanjo RR vlado so se razmere znatno poslabšale in če Stepan Radić ali pa poslanca Pucelj ali Kelemina še tolikokrat izjavita, da je sedanja vlada seljaška ali kmetska vlada, te trditve ne bodo izbrisale dejstva, da se je s *svojo davčno politiko izkazala sedanja vlada drugačna*. Tega dejstva ne bodo nikdar zakrila nobena zavijanja, ker občutijo davkoplačevalci davke prav pošteno v svojih lastnih žepih.

Politični pregled

Ves ta teden se je nadaljevalo v Beogradu politično mrtvilo. Vse zanimanje je osredotočeno na

potovanje kralja in kraljice

preko južne Srbije v Črno goro, ker se bodo

to nedeljo vršile velike slovesnosti prenosa kosti vladike Njegoša na Lovčen. V Črno goro je odpotovala tudi večina ministrov in veliko število drugih uglednih osebnosti.

V drugem pogledu pa je interes političnih krogov obrnjen na

zasedanje Zveze narodov v Ženevi,

kjer se je naša delegacija povoljno obnesla in dosegla nekaj lepih uspehov.

Smatrať je, da temu političnemu zatišju še ne bo kmalu konec in se ne bo nič važnega reševalo pred Pašičevim povratkom v Beograd.

Pašić se nahaja sedaj v Monte Carlu,

odkoder se predvidoma povrne v početku oktobra. Od njega je odvisen ves položaj. Radičevci so zadnje dni precej robantili po Beogradu in zahtevali premestitev njim neljubega uradništva na Hrvatskem in v Slavoniji. Toda radikali se jim v ničemur niso uklonili, kar je izzvalo ostra nesoglasja v vladi. Končno so radičevci popustili v prepričanju, da resnično ne morejo ničesar doseči, preden se Pašić ne povrne v Beograd.

V strankarskem življenju po državi je opazovati več razgibanosti. Predvsem smo se zopet obogatili za novo stranko: v nedeljo se je namreč v Splitu vršila

konferenca hrvatskih zajedničarjev in radičevskih disidentov,

ki so osnovali novo skupino, ki se imenuje Hrvatska narodna federalistična zveza. V koliko bo ta nova skupina, ki pretežno zastopa prejšnji radičevski program, zahtevajoč izpremembo ustave in razkosanje sedanje države v male zvezne države, imela uspeha med hrvatskim ljudstvom, je težko prerokovati. Res je sicer, da je obilo hrvatskega ljudstva, ki je prej slepo verovalo v republiko, razočaranega nad Radičevo politiko. A čeprav se to ljudstvo obrača od Radića, noče obenem vnovič nasesti raznim federalističnim ali republikanskim premlevanjem, marveč

se približuje Samostojni demokratski stranki,

Kupujte vse Vaše sirmake potrebščine za ženske in moške obleke pri stari, domači trgovini pri

Ljubljana „Češniku“ Ljubarjeva ulica
tam boste dobro in pošteno postreženi.

ker uvideva, da ta stranka edina od vsega početka neomajno dosledno zastopa isti program in vodi vedno enako pošteno jugoslovensko politiko, pred katero se je moral vdati tudi Štefan Radić. Zato Samostojna demokratska stranka venomer pridobiva na zupanju in pristaših, o čemer svedoči

krasno uspela javna zborovanja voditelja Svetozarja Pribičevića,

ki jih je imel celo vrsto v Hercegovini, Dalmaciji in v Bosni.

A da SDS čvrsto napreduje tudi v Sloveniji, so dokazale

nedeljske občinske volitve

v nekaterih doslej zelo klerikalnih občinah; toda o tem govorimo več na drugem mestu.

Položaj v Sloveniji je pač tak, da se v sedanji politični tišini vrši

vedno hujši razkroj klerikalne stranke,

ki bo pri prihodnjih volitvah pokazal usodne rezultate. Klerikalni volilci, tolikokrat zavedeni z avtonomijo in drugimi obljubami, prihajajo končno do uvidevanja, da njihovo podpiranje tako nesposobne stranke, kakor je ravno SLS, pomenja vedno večjo škodo zanje in za vso slovensko domovino. Zato se razočarani klerikalni volilci poslavljajo brez hrupa, toda odločno od SLS in se pridružujejo Samostojni demokratski stranki. Komu bi se tudi drugemu? Mar socialistom ali komunistom, ki danes ne pomenijo ničesar? Mar Puclju in Prepeluhu, ki niti ne vesta, kakšno politiko naj vodita sedaj v družbi z Radičem? Koliko pa pomenita Puclj in Prepeluh, kaj pa moreta doseči? Da, če bi bila ubogala pozive slovenskih demokratov in se z njimi združila v enotno prepotrebno napredno fronto, tedaj bi se s skupno močjo dalo že marsikaj doseči. Tako pa gg. Puclj in Prepeluh ne zmoreta ničesar, a SDS je le ovirana v svojem neumornem in edino uspešnem delovanju za vse sloje slovenskega ljudstva. Slovenski volilec na deželi vse to dobro vidi in spoznava. Zato izbira pravo in pošteno pot, ko se priključuje Samostojni demokratski stranki, ki napram nikomur ne štedi resnice, a obenem tudi edina dela za vse!

DOPISI

STARI TRG PRI LOŽU. Z znatnim padcem cen pri lesu in živini je nastal zelo težak položaj za nas kmetovalce, v prvi vrsti tiste, katerim so glavni viri dohodkov gozdovi. Davčni vijak pritiska vedno huje, rubežni so na dnevnem redu, toda kje dobiti denar. Preteklo jesen so plačevali tukajšnji lesni trgovci za kubični meter jelovine in bukovine okrog 300 Din; od 1000 kg lesa (žagane, lat itd.), postavljenega iz tukajšnjih skladišč na Rakek, pa po 100 Din in več. Po pretekli niti enega leta pa plačujejo trgovci za kubični meter jelovine 150, največ 200 Din, voznino na Rakek so pa znižali na 70 Din za 1000 kg. Mi, vemo, da lesni trgovci zaradi dviga dinarja ne morejo plačevati lanskim cen lesu. Saj je lansko leto bilo za eno liro dobiti nad 3½ Din. Zahtevamo pa, da se les pripeljan v prodajo vsaj pravilno meri in da ne izvršujejo tega posla tudi ljudje, ki tega ne razumejo. Mi smo reveži in moramo gledati na vsako paro.

ZGORNJE DOMŽALE. Te dni ponoči je nenadoma umrl g. Vinko Habjan, posestnik, gostilničar in trgovec. Pokojnik je bil v Domžalah in v okolici splošno znana, ugledna in priljubljena oseba. Vse svoje moči je posvetil delu za izpopolnitev gostilne in trgovine, ki je slovela daleč na okoli kot vzorno podjetje. Bil je vedno vnet narodnjak. Neomajno napredno prepričanje ga je postavilo v vrste odličnih borcev za napredno stvar. Bodi mu ohranjen blag spomin!

JAVORNIK PRI SV. JOŠTU. Tukaj je umrl znani gostilničar, trgovec in posestnik g. Janez Kristan. Pokojnik je bil izboren in postrežljiv gostilničar, znan širom naokrog. V lovskih krogih je veljal za prvovrstnega loveca in je znal posebno dobro aranžirati lov na srne. Velike zasluge je imel tudi za markacijo gorskih potov. Kot občinski odbornik je z veliko vneto

Ljubljana Pri „Češniku“ Ljubarjeva ulica
velika zaloga sukna, šofe, kamgarna, dvojnega sukna za suknjiče.

Anton Siražar:

Mežnarjev Jurca je prešerno nadaljeval: «Kakor vrabec v prosu sem dobro živel malo več ko dva tedna; dekanovo zlato uro z verižico sem »pretopil« za celih 100 goldinarjev. Seveda, če človeku dobro izpade, pozabi kmalu na nevarnost in postane predrzen; tak sem bil tudi jaz. Prav v Litijo sem prišel nazaj s svojo harmoniko. V Janezovi gostilni sem vso nedeljo igral. Sredi največjega veselja pa pride v gostilno, kdo si misliš? Sama dekanova kuharica v družbi dveh moških — kakor sem pozneje izvedel, je bil prvi njen oče, drugi pa brat, ki sta jo obiskala, sedaj pa se vračala domov.

Obleka naredi človeka, si mislim, saj me babnica ne bo spoznala, ker sem ves drugačen, samo obraz, obraz pa sem le imel ta stari. Oh ti nesrečni moj obraz ti!

Ravno »bolcer« sem igral, ko me kuharica ugleda. Kakor obsedena zakriči: »Primate ga, primate! Ta je tisti, ki je našemu dekanu uro izmaknil!...»

Jaz se potuhnem za harmoniko in pogledam, kje bi najhitreje utekel. A bilo je prepozno. Več dedcev in fantov me obkoli — v

par minutah nato je bil že tudi »angelček« (žandarm) v sobi — pa hajdi z njim v imenu postave!...

V litjskem zaporu sem samo prenočil; drugo jutro so me tirali na žalostni Žabjek ljubljanski, kjer sem se celo polovico leta pokoril za svoj greh.

Verjemi mi, Jaka, da sem na Žabjeku sklenil boljše in pa poštenejše živeti, kakor pa prodajati dekanove ure brez njegovega dovoljenja.

Ko so me končno izpustili, sem šel zidat na Hrvatsko; ostal sem tam nad eno leto. Godilo se mi je dobro. Čez teden sem pridno delal in dosti zaslužil, ob nedeljah in praznikih pa sem tudi dosti nabral s harmoniko. No, končno se mi je stozilo, pa sem sklenil, da se zopet vrnem malo pogledat v ljubljeno domačo raholško vas. Vidiš, zdaj sem tu...

Po tej živahni pripovedi je Jurca izpraznil mero; Jaka mu je znova natočil in dejal:

«Jurca, veš kaj! Mar ne bi hotel ostati pri meni; ne bo se ti slabo godilo. Vozil boš s konjem, pa drugod malo pomagal in ob nedeljah nategnil mehove.»

«Pa zares, Jaka, poskusim za nekaj časa.» Tako je šaljivi Jurca ostal pri Jaku.

Od tistega časa so se gostje še bolj ustavljali pri Jaku in to samo radi šaljivega Jurca. Posebno pa mladi svet, ta je kar drvel k njemu! Saj pa je stari šaljivec tudi znal izbornu zabavati goste. S prirojeno šegavostjo je venomer zbuja smeh. Dostikrat je moral tudi povedati, kako je potoval v Mehiko, ko se je namreč vpisal k prostovoljcem habsbur-

škega nadvojvode Maksimilijana, ki je imel zasesti cesarski prestol v Mehiki.

To so ga pivci poslušali, ko je začel: »Veste, ljudje božji, kar vas je malo starejših, se še dobro spominjate, da je starega cesarja brat Maks zbiral prostovoljce. Po vseh deželah je nabiral same krepke fante, »stare soldate«.

Jaz sem se tistikrat držal v domači raholški vasi pri Tonji. Ko sem dožal, da dobi vsak nekaj denarja na roko in pa novo obleko, sem si mislil: Kaj, Jurca, če bi tudi ti poskusil, pa šel malo tisto Mehiko pogledat.

Pa se vpišem k »meksikajnarjem«!

To je jokala moja ljubica, ko je zvedela, da tudi jaz grem na to daljno pot.

Hudo mi je bilo zadnji večer, ko sem slovo jemal od nje. Veste, tako se mi je smilila, da nič tega. Pa potolažil sem jo: »Nič se ne boj, ljuba Urška, za mene, preden se mesec enkrat pomladi, se znova vidiva!...» Ona me je seveda razumela, da sem z vsemi žavbami namazan — ali za gotovo ni mogla verjeti. Obljubiti seveda mi je morala, da bo molčala o moji navihanosti.

To je bil direndaj, ko smo se mi »meksikajnarji« pripeljali z vlakom v Trst!

Ko pa sem ugledal tisto veliko mlako, ki ji pravijo morje, mi je vseeno postalo zelo grenko pri srcu; na misel mi pride: Jurca, z ladjo, ki jo vidiš v pristanu, se odpelješ iz ljube domače dežele — nazaj pa ni gotovo, da bi se vrnil...

Vsi smo vedeli, da se odpelje naša ladja šele proti večeru, zato so moji tovariši šli

in trdom popravljaj pota pod Sv. Joštom. Kruta bolezen, katero si je nakopal pri svojem poklicu, mu je prestrigla nit življenja. Pokopali so ga v nedeljo popoldne ob lepi udeležbi domačinov, lovcev in turistov na farnem pokopališču v Šmartnem pri Kranju. Blag mu spomin!

BOHINJSKA BISTRICA. Tukaj je umrl posestnik in lesni trgovec g. Ludovik Miani. Bil je značajan mož in trden naprednjak. Zapušča žalujočo soprogo in dva sinova. Blag mu spomin!

BOŠTANJ OB SAVI. Tukajšnje nanovo ustanovljeno Prostovoljno gasilno društvo bo priredilo v nedeljo, 20. t. m. veselico z zanimivim sporedom na vrtu g. Slapšaka. Ker potrebuje novo društvo denarnih sredstev za nabavo orodja, vabimo vse okoličane na to prireditve. Sodeluje godba na pihala iz Radeč. — O d b o r.

BELA KRAJINA. Pred kratkim smo brali v «Jutru» dopis nekega opazovalca o neznosnem stanju cest v črnomeljskem okraju. Ubogi kmetje tožijo nad neznosnimi davki in dokladami za ceste, trgovci se pritožujejo nad bremenom, ki jim ga nalaga okrajni cestni odbor. Ta odbor pa vali krivdo na ljubljansko Gradbeno direkcijo, a nam trpinom ne preostane nič drugega kakor vzdih in tolažba, da bo enkrat morda le boljše. Že delj časa dežuje, delo počiva, ker je promet po naših cestah skoro nemogoč, posebno tam, kjer je največji, kakor od Doblič do Črnomlja. Ne vemo, ali so točni vsi podatki «Jutrovega» dopisnika, vsekakor pa je res, da je cestni prispevek ogromen za tiste malenkosti, ki se na tej cesti storijo za izboljšanje prevoza. Kje so pristojni činitelji? Naj se vendar enkrat temeljito popravi cesta, da bo za dalj časa mir; jo bomo že vzdrževali v redu in dobrem stanju. Par lopat gramoz, nametanih v luže, ne zaleže seveda nič; jame postanejo le še večje, ker prvi voz, ki gre čez gramoz, ga vrže na stran. Vabim gospode iz Ljubljane, da si enkrat ogledajo naše ceste, ampak ne z avtomobilom ob solnčnem vremenu, marveč ob deževnem. Ali pa si ob kakem sej-

skem dnevu ogledjte Črnomelj, kako se vse pogreza v blatu!

BELA KRAJINA. V Naklu ob Talčjem vrhu je preminul g. France Jerman. Moral je leči v grob, dasi je bil v najlepši mladosti. Završeval je študije in položiti bi imel še poslednji izpit iz medicine. Že ko je bil v vojni, se je vgnedila v njega kal bolezni, katere sled nista mogla ugonobiti niti Dunaj niti Topolšica. Slednjič si je zaželel rojstnega kraja in hotel biti med domačimi. Pred letom dni se je ulegel in sedaj je vzel zadnje slovo... France je bil krepak značaj, kakršnih je malo, in vsakomur, kdor je prišel k njemu tožiti o kaki bolezni, mu je kljub temu, da je težko govoril, nasvetoval to in ono. Naj Ti bo domača gruda lahka!

SV. JEDERT NAD LAŠKIM. Čast Vam, zavdni volilec Svetojedrčani! Z vsimi sredstvi so si prizadevali tukajšnji klerikalni agitatorji, da Vas dobe, a niste omagali. Pokazali ste v večini, da je Vaša prava zaščitnica SDS. Po Vaši odločnosti je strta moč SLS. pri Sv. Jederti, ki jo bo odslej prištevati k trdnim naprednim postojankam.

SV. KRIŠTOF PRI LAŠKEM. Ljuta volilna borba je pri kraju. Končala se je z lepim napredkom za Samostojno demokrasko stranko. SLS je na vseh voliščih, zlasti pa pri Sv. Jederti, doživela hud udarec. Na vseh voliščih se je pomnožilo število naprednih glasov. To je znak, da se ljudstvo od dne do dne bolj zaveda in da je vedno bolj sito klerikalizma. Rezultat volitev je naslednji: volišče Sv. Jedert: SDS 120, SLS 90 glasov; volišče Laško: SDS 79, SLS 229 glasov; volišče Sv. Štefan: SDS 46, SLS 188 glasov. Skupaj: SDS 245, SLS 507 glasov. Pri prejšnjih občinskih volitvah 21. junija 1924. pa je bil izid v vsej občini naslednji: SDS 168, SLS 500 glasov. Sedaj pride v občinski zastop 8 samostojnih demokratov (lani komaj 6) in 17 SLSarjev (lani 19).

MALA NEDELJA. Za žrebanje efektne loterije Narodno-kulturnega društva, ki se bo vršila nepreklicno dne 15. novembra, vlada vedno večje zanimanje. Naročila za srečke prihajajo od vseh strani. Vsak hoče dobiti katerega izmed krasnih dobitkov, katerih je 300 v skupni vrednosti 15.550 Din. Kdor še nima srečke, naj si je takoj

naroči, ker je še nekaj izbire. Ena srečka stane samo 5 Din. Ne odlašajte z naročili na naslov: Narodno-kulturno društvo, Mala Nedelja.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

NEVARNO PEŠANJE KROMPIRJA.

Ponovna «peronospora» na krompirju ali krompirjeva plesen in druge bolezni so naš krompir že tako zdelale, da je začel vidno oesati v svoji rodovitosti in seveda tudi v svoji rasti in odpornosti. Krompir postaja čimdalje bolj občutljiv, koder mu bolj postrežemo z dobro zemljo in gnojem in koder v zadnjih letih s semenskim krompirjem menjavamo, tam je nekaj več uspeha, povsod drugod je pa letos krompir močno trpel. Po najbolj ugodnih legah, kakor na primer na Sorškem polju, ga je peronospora tako zdelovala, da ni bilo videti nazadnje drugega kakor gola zelenkasta stebila. Vse listje se je posušilo in je odpadlo. Bati se je, da bomo imeli po takih krajih s krompirjem tudi po zimi križ, ko nam bo ležal po naših kletih, in da bo sploh slab za seme v prihodnjem letu.

Do sedaj nismo proti boleznim na krompirju prav ničesar ukrenili. Prepustili smo ga svoji usodi. Kakršna letina, tak je pa tudi krompir, tako smo se tolažili od leta do leta; pa ne samo pri krompirju, ampak sploh pri vseh sadežih, kakor da naša pripomoč ni prav nič vredna.

Krompir je danes tako opešal, da potrebuje nujne pomoči. Če ne bomo ničesar ukrenili, nam mora omagati. Krompir je danes najvažnejša rastlina za našo prehrano. Večjega pomena je za naš obstanek kakor vino, in glejte, kaj vse počnejo vinogradniki.

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica
velika izbira sukna, velurja, pliša, astrahana, žameta za manteljne. II

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica
posteljne garniture, odeje lastnega izdelka, konjske koe, plahte, porhata te rjuhe. IV

v razne tržške gostilne in tam pili na koražjo in žalost... Seveda pri vsaki naši družbi so bili tudi vodniki («šarži»), ki so pazili na nas, da bi jo kdo kam ne popihal. Pa tudi policaji so hodili vedno za nami.

Vkljub vsemu temu nadzorstvu se izmuznem. Imel sem večjo srečo kakor pri dekanovi uri. Kmalu sem bil ob morju. Prav čisto nič nisem premišljeval, kar skrivam se v kanal; zmenil se nisem nič, čeprav sem čez kolena stal v vodi, br, br, br!...

Tamkaj sem se hladil toliko časa, da je odpiula naša ladja — ubogi moji tovariši pač niso vedeli, kam jadrajo...

Ko je bila ladja že daleč na morju, zlezem iz kanala. Delal sem se zelo pijanega, omahujoče sem kolovratil po ulici, sam s seboj glasno godrnjaše: «Na, hudič, sedaj pa imam naša ladja je že odšla — adijo!...» To moje godrnjanje je poslušal tudi neki policaj. Koj me popade in vzame seboj!

Trdo, prav trdo so me prijemali ti policaji, pa jaz sem le vedno trdil: da sem bil pijan in še po vodi sem se valjal, kar so tudi lahko videli na moji mokri obleki, pa da jih sedaj za božjo voljo prosim, naj me z drugo ladjo pošljejo v Mehiko. To so seveda vse vzeli na protokol.

Iz Trsta so me poslali na odgovor na Dunaj; že radi tega, ker smo bili vsi zapri-seženi! Pa tudi tam sem se dobro izrezal. Prosil sem venomer, naj me pošljejo za tovariši. Ves v nevolji je rekel eden izmed gospodov: «Priatelj, za enega človeka ne bomo ladje najemali; nisi general!»

Tako sem bil prost in znova pri svoji Urški, z denarjem in novo obleko, ha, ha!...

Ko so se Ravnopoljci takole malo dobre volje vračali iz Jakove gostilne proti svojim domovom, so govorili: «Tako zabavne gostilne pa še nismo imeli pri nas; pa ta Jurca, to je res pravi Jurček!»

Prav dobro je torej Jaku uspevala gostilna vkljub hudi nevoščljivosti drugih vaških gostilničarjev, ki so tarnali: «Ta nam bo pobral vse goste; največ že zaradi svojega hlapca — godca...»

Seveda tako hudo ni bilo; ali poznalo pa se je vsem, da ima Jaka le največ gostov.

II.

Po dolgem času je bila Katrica zopet v Ravnica. Videla je tam velike izpremembe. — Brdajsova Minka pa je odšla z njo v Ravno polje.

Kdo bi zameril našim ljudem, če gredo sem in tja iz pravega pobožnega namena na kako božjo pot, da izpolnijo svoje zaobljube in pa zato, ker imajo dolgo in težavno pot za Bogu všečno delo.

Tako se je v lepem pomladanskem času napotila tudi gostilničarka Katrica v spremstvu svojega moža na znano Sv. Goro nad Savo.

Prav zadovoljno sta koračila zakonca-romarja po slabih in strmih potih čez moravške hribe. Kaj ne bi šla zadovoljno, saj sta se šla zahvaljevat Mariji svetogorski za srečno

zakonsko snidenje po tolikih težkočah in izkušnjah.

Da sta svojo romarsko pobožnost opravila, kar jima je bilo najbolj mogoče v zbranem duhu, se razume.

Vračajoč se nizdoli po strmem hribu pa govori Katrica možu: «Jaka, če ti je prav, se pa domov vrniva po drugi poti. Veš, jaz bi se rada malo zglasila v Ravnica. Rada bi videla še tisti kraj, kjer sem služila v najbolj žalostnih časih...»

«Pa pojdiva! Kamor greš ti, grem tudi jaz!»

Po dveurni hoji sta dospela tja. Ustavila sta se v prvi tamošnji gostilni, kajti bila sta že potrebna okrepčila.

Katrica se zelo začudi, ko zagleda pred seboj tako znano žensko, ki jima je prinesla jedila in pijačo. Samo domisliti se ni mogla, kdaj in kje jo je spoznala.

To mora doznati!

Pokliče jo k sebi in kar po domače vpraša: «Ne zamerite, kaj ne, vi ste od tod doma?»

«Da, sem!»

«Pa čegava?»

«Brdajsova Minka.»

«A Minka!»

«Pa me ne poznate?»

«Ne, prav zares ne!»

«Poznali ste pa pred leti farovško deklo Katrico?»

Zelo se je začudila Minka nekdanji znanki, prav zelo!

Imeli sta si torej dosti povedati. O, kako se je vse izpremenilo v Ravnica!...

da rešujejo svoj vinski pridelek, ki ga vsako leto napada trna peronospora. Po trikrat na leto škropijo po vinogradih. Mnogi so pa letos škropili po šestkrat in še več, da so rešavali trsje pred boleznijo.

Za krompir se pa nič ne stori, dasi se je že veliko pisalo o tem, in dasi se pridelovanje krompirja za marsikoga bolj izplača v današnjih razmerah kakor pridelovanje vina. Tudi krompir potrebuje škropljenja, če ga hočemo varovati pred nevarno peronosporo. Nič ne pomaga! Nekaj novega bo škropljenje krompirja z raztopino modre galice in apna, toda tudi to novotarijo moramo prestati, kakor smo jo prestali pri vinski trti. Brez modre galice ni danes vinogradništva, in ravno to nas čaka pri krompirju. Če se vinogradniki niso zbal stroškov za škropljenje trt, se jih tudi kot poljedelci ne smemo. Če so se poprijeli po drugih krajih takega škropljenja, zakaj bi se mu pri nas vpirali?

Le zdrav krompir nam daje bogate in dobre pridelke, pa tudi zdravo seme za naprej, in le po zdravem semenu pridemo lahko do zdravih rastlin. Te pa moramo danes varovati v boju z rastlinskimi boleznimi, ker se pri nas čimdalje bolj širijo in nam pretegonobiti naše pridelke.

Sadna razstava na Grmu

Letošnji pridelki sadja so v Sloveniji in tudi drugod precej skromni ter se bo sadje, ki je po nekaterih naših dolenskih krajih dobro obrodilo, prav lahko spravilo v denar.

V dneh 3. in 4. oktobra t. l. se bo vršila na kmetijski šoli na Grmu sadna razstava, kjer naj dolenski sadjarji razstavijo vzorce sadja, ki ga imajo na prodaj. Sadje se bo razstavilo vloženo v ameriških zabojih po vzorcu sadnega sejma, ki se je vršil lani v Ljubljani. Od vsake sorte sadja, namenjenega za kupčijo, je treba poslati vsaj 25 kg obranega, skrbno spravljene blaga enotne kvalitete; ti vzorci naj pokažejo povprečno kakovost posameznih sadnih sort, ki jih ima dotični posestnik na prodaj.

Pozivajo se torej vsi zainteresenti, da takoj prijavijo ravnateljstvu šole na Grmu, s katerimi sortami se žele udeležiti razstave in koliko sadja imajo na prodaj. Vzorce sadja je treba poslati na razstavo najkasneje do 1. oktobra. Priporočamo zlasti tistim sadjarjem, ki bivajo blizu Ljubljane ter jim je znan način ameriškega vlaganja, da si sami nabavijo omenjene zabojne pri Sadjarskem in vrtnarskem društvu (Kmetijska družba) ter za razstavo namenjeno sadje pošljejo že v zabojih pravilno vloženo. Opozorjamo naše sadjarje v njihovem lastnem interesu na to, da prireditev ter vabimo obenem tudi vse kupce, da si pridejo ogledati dolensko sadje.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Cene so čvrstejšje, ker je nastopilo večje povpraševanje. Na novosadski blagovni borzi so bile 16. t. m. naslednje povprečne cene: pšenica 250 do 257 Din, turščica 175 do 177 Din, moka «00» 400 Din, otrobi 140 Din za 100 kg.

ZIVINA. Na ljubljanskem sejmu 16. t. m. se je trgoval kilogram žive teže: volj, prvovrstni 875 Din, drugovrstni 8 Din, tretjevrstni 7 Din, krave, debele 6 do 8 Din, klobasarice 4 do 6 Din, teleta 12 do 13-50 Din. Prašički za refo, 6 do 8 tednov stari, so se prodajali po 100 do 200 Din komad.

Kratke vesti

= Vrednost denarja. Na zagrebški borzi se je dobilo 16. t. m. v devizah: 100 avstrijskih šilin-

gov za 786-70 do 796-70 Din, 100 italijanskih lir za 229-80 do 232-20 Din, 1 dolar za 55-77 do 56-37 Din, 100 češkoslovaških kron za 165-37 do 167-37 dinarjev.

= Uspeh V. Ljubljanskega velesejma. Po podatkih velesejmskega urada je ves čas trajanja Ljubljanskega sejma posetilo sejmišče okrog 123.000 ljudi. Od teh je bilo 1093 inozemcev, od katerih je bilo največ Italijanov, potem Avstrijcev, Nemcev, Čehoslovakov, Madžarov, Grkov, Turkov, Bolgarov, Francozov, Rumunov in drugih. Razstavljalcev je bilo 653; od teh 143 inozemcev. S kupčijami je bilo od vseh razstavljalcev 17-5 odstotka zelo zadovoljnih, 61-3 odstotka zadovoljnih in 21-2 odstotka manj zadovoljnih. Uspeh velesejma je bil, ako se uvažujejo današnje neugodne gospodarske prilike, ko se splošno malo kupuje, jako zadovoljiv. Za prihodnji velesejm se je prijavilo že veliko število razstavljalcev.

= Razstava živine v okviru Ljubljanskega velesejma se je vršila letos že drugič. Razstavljeni so bili konji, goveda in solčavske ali jezerske ovce. Razstavljenе so bile z redkimi izjemami le čiste pasme in prav lepi komadi. Za najlepše konje in goveda je bilo izplačanih 88 nagrad in izročeni več diplom.

= Kmetijska šola na Grmu ima za zimski tečaj šolskega leta 1925-26. že dovolj prosilcev in bi bile nadaljne prošnje za ta tečaj brez uspeha. Pač pa je na razpolago še deset do petnajst mest za celoletno šolo, in sicer so to večina brezplačna mesta. Na to opozorjamo naše kmetijske posestnike, da ne zamude ugodne prilike za brezplačno splošno in strokovno izobrazbo svojih sinov. Sprejemni pogoji so bili objavljeni v «Kmetovalcu» od 15. julija t. l. in drugih časopisih istega meseca. Prošnje se morejo vlagati še do 25. t. m. — Ravnateljstvo.

= Poslabšano stanje vinogradov. Iz Slovenskih goric poročajo, da se je stanje tamošnjih vinogradov zaradi vednega deževja v zadnjem času zelo poslabšalo. V nekaterih vinogradih nastopa grozdna plesnoba (oidij). Grozdje že poka in gnije.

= Sadni ogled v Središču ob Dravi. Pišejo nam: Da se zainteresira tukajšnje prebivalstvo za važno gospodarsko panogo sadjarstva, je sklenila podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva za Središče in okolico, da priredi v nedeljo 27. t. m. v šolskih prostorih v Središču sadni ogled s strokovnim predavanjem. Ker je letos v tukajšnji okolici mnogo lepega sadja, katerega kupci iz vseh krajev marljivo kupujejo in nakladajo, je zanimanje za to prireditev splošno. Ta sadni ogled je bržčas v pljuškem srezu prvi. Zato zasluzi splošno pozornost za sadjarstvo se zanimajočega občinstva.

= Vedstvo gospodinjanskega tečaja v Šmihelu pri Novem mestu nam sporoča, da ne more sprejeti nobene gojenke več, ker so vsa razpoložljiva mesta zasedena. Gospodinjanski tečaj se bo pričel 1. oktobra t. l. in se bo končal 31. marca 1926. Na zavodu bodo poučevali šolske sestre in dva strokovna učitelja grmske kmetijske šole.

= Kvašenje žita proti snetivosti. Mnogo žita propade pri nas zaradi snetivosti in razmeroma še malo je gospodarjev, ki svoje seme pred setvijo namakajo (kvasijo) proti tej grdi žitni bolezni. Da je dober uspeh, se mora kvašenje izvršiti natančno, kajti premočno kvašenje lahko škoduje kaljivosti žita, premalo pa ne koristi dosti. V novejši dobi se priporoča za kvašenje žita «novi segetan» ali «snetomor». Poskušnje, ki so se s tem sredstvom lani vršile na našem zavodu, so se zelo dobro obnesle. S segetanom kvašeno žito je bilo sneti popolnoma prosto. Ker je to sredstvo poceni in kvašenje z njim zelo enostavno, ga našim kmetovalcem priporočamo. — Ravnatelj S k a l i c k y, Grm.

Stenice.

«V postelji so stenice,» se je zgrozil potnik.

«Za božjo voljo, kje pa naj bodo?» mu je odgovorila krčmarica.

Klerikalne trdnjave se rušijo

Minulo nedeljo so se v nekaterih občinah vršile občinske volitve, pri katerih so se napredni glasovi napram zadnjim volitvam znatno pomnožili, dočim so klerikalni glasovi padli.

Najobčutnejši poraz so klerikalci doživeli pri Devici Mariji v Polju in v Aržišah. Obe občini sta doslej veljali za klerikalni trdnjavi. A v nedeljo so klerikalci samo pri Devici Mariji v Polju nazadovali za 326 glasov, dočim so samo demokrati napredovali za njih 52, a z njimi sorazmerno tudi ostale napredne skupine. V prejšnjem občinskem odboru so klerikalci imeli 13 odbornikov in s tem vso oblast v občini, zdaj pa so jih dobili samo 11, a ostale skupine 14 (med njimi SDS 5). V Aržišah pri Zagorju so klerikalci nazadovali za 131 glasov, a samostojni demokrati so napredovali za 67. Tudi v Aržišah so klerikalci doslej imeli veliko moč v občini, odslej pa premorejo le še 11 odbornikov, a njim nasproti samostojni demokrati 9 in socijalisti 5.

Prav lep napredek kažejo tudi občinske volitve pri Sv. Krištofu nad Laškimi, kjer so si samostojni demokrati priborili 8 odborniških mest (pri lanskih volitvah le 6), klerikalci pa 17 (pri lanskih volitvah 19). Od treh volišč so imeli demokrati pri Sv. Jederti večino. Tudi v tej svoječasi popolnoma klerikalni občini se svita. Vsa čast krajevni organizaciji SDS, ki je neumorno na delu za napredek in prosvetljenje ljudstva.

Zborovanja poslanca dr. Pivka

Neumorni narodni poslanec dr. Ljudevit Pivko izrabja ves svoj prosti čas, kolikor mu ga še ostane do zopetnega zasedanja Narodne skupščine, da na krajevnih sestankih informira volilce. Prejšnji teden je pet dni zapored zboroval v Prekmurju, na povratku je minulo soboto zvečer v Ljutomeru predaval o sedanjem političnem položaju. V nedeljo zjutraj je imel dobro obiskan shod pri Čirču v Gornji Radgoni, popoldne pa se je ustavil v Mekotnjaku pri Ljutomeru, kjer je istotako bilo zbrano obilo volilcev.

Na povratku proti Mariboru se je ustavil še v Ivanjkovcih, kjer ga je pričakovalo nad 70 mož. Povsod je bilo poročilo poslanca dr. Pivka sprejeto z burnim odobravanjem, kar je tem pomembnejše, ker so povsod tvorili pretežno večino zborovalcev sami zavedni kmečki možje in fantje.

Te dni priredi poslanec dr. Pivko še celo vrsto shodov po raznih spodnještajerskih trgih in vaseh.

SOKOLSTVO

Sokol za Poljansko dolino je proslavil v torek, 8. t. m. v Sokolskem domu v Gorenji vasi tisočletnico hrvatskega kraljestva pod kraljem Tomislavom. Brat podstarosta je imel primeren govor na zbrano Sokolstvo in sokolski naračaj, prikazujoč svetle točke svobode iz zgodovine naše tužne preteklosti, v katerih odsevajo nekaki odmevi naše sile. Sedaj smo Jugoslovenci združeni; to je bil in ostane cilj Sokolstva. Sedanjí vladajoči hiši Karadjordjevičev veljaj sokolski «zdravo»! Po govoru so nastopili vsi oddelki Sokola v dokaj dovršenih rednih in orodnih vajah.

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica
oprema (bališ) za noveste in senine. Parje in puh
(samo češki izdelki). V

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica
najnovejše ogrinjalko, košče, svilnate, volnene, zamastate,
ženilaste rube in šerpe. VJ

DOMAČE NOVOSTI

* **Kraljevska dvojica v Južni Srbiji in Črni gori.** Kralj in kraljica sta v soboto zvečer s svojim spremstvom odpotovala v Južno Srbijo. Ustavila sta se v Skoplju, kjer sta si po svečanem sprejemu ogledala mesto in okolico. Seljaki so v okolici osobito živahno pozdravljali kralja, ki se jim je približal in se prav domače razgovarjal z njimi. Iz Skoplja sta se kralj in kraljica podala v Peč in od tam v Črno goro. Dne 20. t. m. se namreč v Cetinju vršijo velike slovesnosti, ker bodo kosti črnogorskega vladike Njegoša prenešene na Lovčen. Udeležba kraljevske dvojice in večine ministrov bo seveda silno povečala sijaj. Ker je to obenem prvi kraljev poset Črne gore, so tamošnji prebivalci vložili vse moči za čim dostojnejši pozdrav.

* **Ministrski predsednik Pašić v Monte Carlu.** Ministrski predsednik Nikola Pašić, čegar zdravje se je že znatno izboljšalo, je odpotoval iz Evians les Bainsa v Monte Carlo pri Nizzi, kjer ostane dalje časa.

* **Velik shod Svetozarja Pribičevića v Banja-luki** je napovedan za nedeljo 20. t. m. Kakor se zatrjuje, se bo shoda udeležilo tudi veliko število radikalov, ki niso zadovoljni s sedanjim radikal-sko-radičevskim (RR) režimom.

Praprečaneve zgodbe, II. zvezek, ki jih je napisal naš priljubljeni sotrudnik, ljudski pisatelj Anton Stražar, se prično v najkrajšem času razpošiljati onim, ki so knjigo naročili. Knjiga ima lepe slike in tudi pisateljev portret je vmes. Zato upamo, da bo vsem čitateljem «Domovine» s to knjigo ustrezno. Kljub bogati vsebini in lepi opremi je cena knjige zelo nizka. Poleg tega, kakor čujemo, da založba vsakemu šestemu naročniku in vsakemu, ki pošlje šest naročil hkrati, čisto brez plačila lep roman «A madiš» za nagrado. Tako je dana marsikomu prilika, da si takorekoč zastoni nabavi čisto novo knjigo. O «Praprečanih zgodbah» bomo obširneje poročali v prihodnji številki. Naročajo se pri založbi «Vigred», Iv. Albreht, Ljubljana, Škofja ulica 8, I.

* **36. glavna skupščina Čiril-Metodeve družbe** se je vršila v nedeljo v Brezicah. Skupščino je vodil dolgoletni zaslužni predsednik vladni svetnik Andrej Senekovič. Prav zanimivo poročilo je podal društveni tajnik inženjer Janko Mačkovšek, ki je med drugim tudi orisal stanje slovenskega šolstva med neodrešenimi brati na Primorskem in Koroškem ter dokazal, da imajo Nemei v tem pogledu pri nas neprimerno več pravic kakor koroški Slovenci pod Avstrijo. Blagajniško poročilo je podal blagajnik notar Aleksander Hudovernik. Iz tega poročila je razvidno, da so skupni izdatki družbe znašali v letu 1924. okrog 882.000 Din. Za ljudske šole in otroške vrtnice je družba izdala okrog 598.000 Din in za podpore revnim učencem 53.000 Din. Pri volitvah so bili izvoljeni vsi dosedanjí odborniki. Le mesto obojelega ravnatelja Franca Voglarja je bil izvoljen Ivan Prekoršek, upravitelj celjske bolnice, v razsodništvo pa mesto umrlega dr. Rozine mariborski odvetnik dr. Koderman.

* **40letnice svoje poroke** je praznoval 15. t. m. tiho in mirno v sredi svoje družine in ožjih prijateljev upokojeni višji poštar g. France Kolbe iz Litije. Jubilar je služboval kot poštar na Rakeku, v Zagorju ob Savi, št. Petru na Krasu, Vačah, št. Vidu pri Ljubljani in nazadnje kot višji poštar v Litiji, kjer je stopil leta 1918. v pokoj. Kljub 68 letom je naš vrli g. Kolbe še vedno čil in krepak, dovtipen in vesel. Vse svoje življenje je g. Kolbe vrl in odločen pristaša demokratske stranke ter je sedaj predsednik krajevne organizacije in neumoren član okrožnega tajništva v Litiji. Je član vseh naprednih društev in po svojih močeh povsod pomaga naprednemu življu. S svojo pridno in še dokaj čvrsto ženko sta vzgojila 3 sinove in 3 hčerke, ki so nastavljeni delno pri

pošti, delno pri železnici, vsi navdušeni Sokoli in vrli napredni delavci. Na vseh svojih službenih mestih je stal g. Kolbe vedno v ospredju naprednih vrst; vse ga je rado imelo, samo klerikalcem je bil vedno trn v peti. Precej ga je potrl leta 1903. požar na Vačah, ki mu je uničil hišo, pošto in vse imetje. Ob 40letnici Tvoje poroke Ti želimo Tvoji prijatelji, da bi se v jeseni svojega življenja veselil nad uspehi dela, ki si ga sejal med našim dobrim narodom. Ohrani naj Te Bog še čulega in vedno tako delovnega v naših naprednih vrstah še mnogo let!

* **Radeče so postale mesto.** Na predlog notranjega ministrstva je kralj podpisal ukaz, s katerim postane trg Radeče v krškem okraju mesto.

* **Potres v Ljubljani in okolici.** Te dni zjutraj ob 5.40 se je občutil v Ljubljani in njeni okolici, zlasti v Zgornji Šiški, precej močan potres, ki je trajal kakih 15 do 20 sekund. Bilo je več sunkov, ki so prihajali od jugovzhoda.

* **Občinske volitve v Mostah pri Ljubljani.** V nedeljo se bodo vršile v Mostah pri Ljubljani občinske volitve. Postavljene so tri skrinjice. Splošno je mnenje, da bo zmagala Napredna gospodarska stranka in delavska stranka.

* **Sneg po planinah.** V noči od sobote na nedeljo je zapadel v Savinjskih planinah in drugih višjih gorah Slovenije, sneg. Zadnje dni je bila ponekod tudi slana, ki je uničila ajdo in škodovala drugim pridelkom. To tem težje občutijo oni kraji, ki so jih že drugače zasledovale letos vremenske neprilike.

* **Sneg v Italiji.** Tudi drugače vročo Italijo je zadel letos mraz nekoliko prežgodaj. V Toskanski pokrajini je padel te dni sneg po gorovju. Zlasti na gorovju okrog Florence je mnogo snega. Temperatura je po vsej Italiji močno padla.

* **Italijanska zračna eskadrila v Jugoslaviji.** Prihodnje dni obišče Beograd večja italijanska zračna eskadrila, ki se nahaja na poletu po Istočni Evropi. Iz Beograda odleti eskadrila v Carigrad, odkoder se preko Grčije vrne v Italijo.

* **Smrtna kosa.** Pri Sv. Jederti nad Laškim je umrla gostilničarka gospa Marija Štrumbelj. Blag ji spomin!

* **Jesen bo precej hladna.** Tako napoveduje učenjak meteorolog dr. Baur. Mi pa se rajši tolažimo s tem, da bo zadel Evropo še del vročinskega vala, ki sedaj gre preko Zedinjenih držav.

* **Trboveljske novice.** Aretiran je bil 19letni Anton Aplenc, ker je ukradel v rudniku pri rovu Terezija zavoj razstreliva z vžigalno vrvice. Aplenca so odpeljali v sodne zapore v Laško. — Na Tereziji se je pri gradnji stanovanjske hiše TPD. nenadoma porušil oder, s katerega je padlo v 10 metrov globoko globel več zidarjev, izmed katerih se zdravita dva v ljubljanski bolnici. — V združnem registru so se vpisale izpremembe v načelnih naslednjih trboveljskih zadrug: «Jugometalije», splošne kovinske zadruge, «Lastnega doma», stavbinske zadruge, «Rudarskega doma», splošne delavske gospodarke zadruge in «Kmečko-delavske hranilnice in posojilnice». — Javna dražba dobave gramoza za okrajne eeste laškega sreza se je vršila v nedeljo 13. t. m. v Laškem. V Trbovljah so prevzeli dobavo gospodje Hauk, Kmet in Ferenc. — Za preglednika cest je imenovan g. Jože Goropevšek iz Trbovelj. — Desno nogo si je inficiral pri komisijonalnem ogledu Kocjanove parne pekarnice rezervni kapetan g. Franjo Maršič, vladni tajnik pri sreskem glavarstvu v Laškem. Zdravil se je v ljubljanski bolnici in je sedaj izven nevarnosti. — V torek 15. t. m. se je vršila kolavdacija nove bolnice, ki bo okoli 1. oktobra izročena javnemu prometu. — Predpriprave za veliko obrtniško zborovanje v Trbovljah (v nedeljo 4. oktobra) so v polnem teku. Ožji odbor je pod predsedstvom g. Miloša Rozina. — Na večtedenski dopust v inozemstvo

je odšel rudniški ravnatelj g. inž. Pauer. — Po desetih letih se je vrnil iz ruskega ujetništva 29letni Peter Hirtzl, rododunajčan, katerega so prijeli v Trbovljah zaradi beračenja in ga poslali v Laško, odkoder ga bodo odpremili v Avstrijo. Iz Rusije je prišel preko romunske meje in odtod peš do Trbovelj. — Cena toka, ki ga oddaja Zadruga elektrarna, se bo v kratkem znižala.

* **Znižane cene kruha v Ljubljani.** Na poziv mestnega tržnega nadzorstva so ljubljanski pekari 14. t. m. znižali cene kruha za 50 par, tako da stane 1 kg belega 6 Din, 1 kg črnega in rženega 5 Din; cene žemljam ostanejo sedanje, to je 50 par za kos. Ker cena moki še vedno pada, je tržno nadzorstvo vnovič pozvalo peke, da še nadalje znižajo cene kruha.

* **Ne vlivajte petroleja na ogenj!** V mestu Studa v Ameriki je netila ogenj Josipina Ivanovičeva. Ker ni hotela goreti, je vlila na ogenj petroleja. V tem hipu je objel plamen njo in njene otroka, ki ga je znela v naročju. Na pomoč je priskočil mož, a tudi njega je objel plamen. Otrok je bil takoj mrtev, dočim sta mož in žena umrli v bolnici.

* **Roji belih metuljev.** Sarajevski listi poročajo, da je priletel pred nekaj dnevi nad Dervento v Bosni cel oblak belih metuljev. Nočni hlad je vse metuljčke pomoril in zjutraj so jih našli cele kupe mrtvih na ulici. Mestoma je bila plast mrtvih metuljev debela do pet centimetrov.

* **Volkovi v Bosni.** V okolici Jabuke pri Foči so se v zadnjem času pojavili volkovi, ki so napravili ogromno škodo na drobnici in goveji živini. Posebno je prizadeta vasica Dubravina.

* **Smrtna avtomobilska nesreča.** Na cesti med Kranjem in Jezerskim so našli te dni nezvestnega nekega moškega, ki je bil očitno povežen od avtomobila. Poškodovanec je bil prepeljan v bolnico, kjer se je ugotovilo, da je 25letni delavec Anton Palej. V bolnici je Palej podlegel podškodbam, ne da bi prišel do zavesti. Kako je nesreča nastala, še ni ugotovljeno. Ve se le, da se je Palej odpeljal z nekim Amerikancem v Kranj, kjer so v veseli družbi popili precej vina. Najbrž se je Palej potem vinjen vračal po cesti, kjer ga je podrl neznan avtomobil.

* **Požar zahteval nad 50 smrtnih žrtev.** V vasi Jagnici je prošlo soboto strašen požar uničil 25 gospodarskih poslopij. Zaradi požara je izgubilo nad 50 ljudi življenje. Škoda se čeni nad sedem milijonov dinarjev.

* **Poskušen samomor Slovenke v Omišlju.** V Omišlju je te dni okrog 11. ure dopoldne naletela orožniška patrulja na neko žensko, ki si je baš devala zanko na vrat, da se obesi. Orožniki so samomorilsko kandidatino takoj prijeli ter odvedli v Omišelj, kjer je izjavila, da se piše Ana Bergantova in da je poštna uradnica, rododunajčan. Izjavila je še, da je njen mož sodni oficijal v Zagrebu. Ker je tujka kazala znake duševne zmedenosti, ni povsem sigurno, da so njene navedbe točne.

* **Tatvina srebrnega denarja.** Neznani tatovi so vlomili v trgovino gospe Josipine B. v St. Jernej na Dolenjskem ter odnesli kaseto, v kateri je bila precejšnja zaloga srebrnih kron, goldinarjev in petak. Trgovka ima okrog 7500 Din škode.

* **Junak z nožem.** Posestnikova sinova Anton Gril in Peter Rus, oba iz Velike vasi, sta se vračala zvečer skupaj proti domu. Med potjo sta se šalila, nato sprla in med preprirom je Rus potegnil nož in ga porinil Grilu globoko v trebuh. Gril je bil težko ranjen prepeljan v ljubljansko bolnico.

* **Umor Slovenca v Pakracu.** Pred dnevi je na cesti pri Pakracu počakal v zasedi Jovan Dreko- vič iz Dragovića 55letnega kovača Josipa Manceta iz Špinovice, ga s kolom udaril po glavi in ubil. Mance je baje nekoč razžalil Drekovičevega rojaka. Ubijalec, ki se je nedavno vrnil iz vojnega ujetništva, se je javil okrajnemu sodišču v Pakracu.

* **Izsleden ropar.** V zadnji številki smo poročali o roparskem napadu v prostore Kmetijskega društva v Gorjah pri Bledu. Napadalec je bil

kmalu izsleden. Piše se Pogačar, po poklicu monter, doma iz Srednje Radovine. Pogačar je zločin priznal. Povedal je, da je skril denar v bližnjem kozolcu, kjer so ga orožniki tudi našli.

* **Vlom v trgovino.** V noči od 10. na 11. t. m. je bila trgovcu Cizelju na Zgornji Poljskavi od neznanih storilcev izropana trgovina in odnešenega blaga za okroglo 80.000 Din.

* **Ponesrečen vlom v Ljutomeru.** V soboto, dne 5. t. m. ponoči sta hotela dva zlikovca vlomiti v trgovino Senčar v Ljutomeru. Posrečilo se jima je skozi okno priti v pisarno, kjer sta se nadejala bogatega plena. Ravno v zadnjem trenutku pa je vlomilec opazil mimoidoči g. Kosi, imejitelj kina, ki je takoj alarmiral redarje in orožništvo. Vsa čast orožništvu, redarju in g. Kosiju, ki so pripomogli, da se je posrečilo dobiti v roke vsaj enega vlomilca. Drugi je pobegnil, vendar pa se gotovo ne bo dolgo veselil prostosti, temveč se bo pridružil svojemu tovarišu, ki v mariborskih zaporih premišljuje svoje grehe.

* **Roparski napad v Seničici pri Medvodah.** Pretekli petek okrog polnoči so vdrl trije neznan roparji skozi podstrešno lino v hišo gostilničarja in lesnega trgovca g. Sušteršiča v Seničici pri Medvodah. Najprej so prestrašili deklo in ji zagrozili s smrtjo, če se oglasi, nato so pa z zaletom v vrata vdrl v pisarno, ki je v pritličju. Tam je tudi občinska pisarna, ker je g. Sušteršič gerent občine Medvode. Iz spanja prebujeni gospodar se je silno prestrašil, da ni imel niti časa, pograbit za samokres, ki ga je imel na nočni omari. Roparji so takoj navalili na njega. Dobil je močan udarec z železnimi vilami, da ga je takoj obliła kri. S stolom je pariral nadaljnje udarce in se junaško branil, dokler ni roparjev izrinil v vežo. Junaški nastop gospodarja je rešil hišo pred izropanjem in da ni postal žrtev maskiranih roparjev. Orožništvo je bilo dan in noč na nogah in je doslej spravilo že dva osumljenca pod ključ, tretji pa se še potepa in bo tudi sigurno prišel v roke pravice.

* **Ako hočete štediti svoje perilo,** tedaj uporabljajte pri pranju samo milo «Gazela».

* **Pri nakupu blaga priporočamo** tvrdko R. Rutner nasl., Vrhnika.

Porota Ljubljanska

Slepar. Zaradi sleparstva z menico je bil pred poroto obsojen na štiriletno ječo že večkrat predkaznovani Antu Srebotnjak iz Predjame pri Postojni. Po prestani kazni bo možak izgnan iz naše države.

Tatinska brata. Pred poroto sta se zagovarjala zaradi več tarvin brata Rudolf in Franc Kržolj iz Oderge pri Trebnjem, že večkrat kaznovana tatinska zlikovca. Rudolf je dobil 6, a Franc 4 leta težke ječe.

Osumljen umora. Pred poroto se je zagovarjal Stanko Molč iz Rakeka, ki je bil obtožen, da je umoril v Črnem kalu dva italijanska karabinerja. Zagovarjal je Molka advokat dr. Vladimir Knaflič. Porotnikom je bilo stavljeno več vprašanj. Po kratkem posvetovanju so porotniki pritrdili vprašanje, da je osumljenec ravnal v nepremagljivi sili. Molč je bil nato oproščen.

Mariborska

Odpiranje inozemskih pisem. Zaradi zločina zlorabe uradne oblasti se je zagovarjal pred poroto poštni uradnik v Mariboru V. K., ki je bil obtožen, da je nosil inozemska pisma na dom, jih odpiral in jemal iz njih denar. Razprava je preložena.

Roparski napad. 17 letni kovaški pomočnik Janez Zamuda iz Negove in delavec Rupert Senekovič iz Negovske vasi sta izvršila roparski napad v hišo pošestnice Ivane Šipkove v Gornjih Ivanjih. Pred poroto sta prejela Zamuda tri leta, Senekovič pa pet let težke ječe.

Oprostitev. Oproščen je bil pek Štefan Steinauer, ki je bil obtožen, da je hotel pobegniti pred svojimi upniki v Madžarsko.

Uboj. Radi uboja in prestopka zakona o nošenju orožja je bil obsojen Štefan Hozjan iz Velikih Poljan na pet let težke ječe.

BELEŽKE

+ **Preosnova RR. - vlade.** Glasilo češke agrarne stranke «Venkov» je objavilo te dni razgovor s St. Radičem, ki je izjavil, da je nova politika njegove stranke v resnici politika, a ne taktika. St. Radič je nadalje izjavil, da se bo to najbolje spoznalo, ko bo sam v kratkem stopil v vlado. Preosnova vlade se ima izvesti v kratkem, bržkone v prvi polovici oktobra. Glede na vesti o preosnovi vlade je zanimiv tudi razgovor z ministrom dr. Nikičem, ki ga je objavil splitski dnevnik «Novo doba» in v katerem je dr. Nikič izjavil, da je vprašanje preosnove vlade še prezgodno in da bodo vsa tako zvana vprašanja prišla na vrsto šele ob rednem jesenskem zasedanju Narodne skupščine. Za vse izjave o preosnovi vlade pa je predvsem značilno to, da izhajajo iz vrst Radičevih prvakov, da pa so glede tega radikali precej molčeči. To je umljivo, ker je brez dvoma gotovo, da radikali ne žele izpremeniti razmerja moči v vladi v svojo škodo. Kar pa se tiče Radičeve izjave, da je njegova politika v resnici politika in ne taktika, pa omenjamo samo to, da je še nedavno Pucljevo glasilo «Kmetijski list» naglašalo, da bodo kmetje in obrtniki pri prihodnjih volitvah glasovali za Stjepana Radiča zaradi tega, ker vedo, da Radičevcem sporazum z radikali ne zapira poti, da se ne bi znova proglasili za republikance ali federaliste. Zadnji se strinja tudi s stališčem, ki ga je prej zastopal v tem pogledu Prepeluhov «Slovenski republikanec». Na podlagi tega bi imeli radikali še manj vzroka, da privolijo v vstop St. Radiča v vlado, kar pa končno tudi ni izključeno, ako se radikali postavijo na stališče, naj se Stjepanu Radiču ponudi prilika, da pokaže z dejanji, kaj zna. Za to bi lahko tvorila povod tudi Radičeva izjava «Venkovu», da se more hrvatska politika označiti z besedami: gospodarstvo, finance, prosveta in prometne reforme. Treba pa bi bilo končno tudi zvedeti, kakšne finančno-gospodarske in prosvetne reforme si St. Radič zamišlja. O tem smo kljub njegovi gostobesednosti doslej še bore malo čuli.

+ **Kako je to?** Nedavno se je v «Kmetiskem listu» oglasil radičevski poslanec A. Kelemina, ki piše takole: «Zahteva poštene in resnične ljudske demokracije je najnujnejši pogoj kulturnega razvoja, a tudi zahteva socialne pravice. Vsega tega naše politične stranke v preteklih šestih letih niso kar nič vpoštevale, in to na veliko gmotno škodo vsega slovenskega naroda.» Menda g. Kelemina pač ne misli, da je vse to vpoštevala Radičeva stranka, ki je pošteno in resnično ljudsko demokracijo baš s tem odbijala, da se šest let ni udeleževala parlamentarnega dela in ovirala tako kulturni, gospodarski in socialni razvoj ne samo Slovencev, ampak vsega jugoslovenskega naroda. «Če bi šlo po pravici,» pravi g. Kelemina, «bi se morali baviti s politiko naši najboljši ljudje.» Pa menda gosp. Kelemina ne prišteva sebe in g. Puclja k najboljšim ljudem.

Hiter izgovor.

Župnik, ki je bil znan po svoji skoposti, je šel na sprehod z dežnikom, ki je imel na sredi veliko luknjo.

«Dežnik imate raztrgan,» ga je opozoril prijatelj, ko sta se srečala. «Poglejte, koliko ga manjka na sredi!»

«Eh, kaj tisto,» mu je odvrnil, «to je radi tega, da vidim, kdaj nastane lepo vreme.»

Moč kvaternega tedna

Šaljiva dogodbica.

Preprosto ljudstvo pripisuje kvaternim tednom velik pomen. Tako gorijo ob kvaterduha, na križpotjih se prikazujejo strahovi, v hlevih se pogovarja živina, čuje pa jo le oni, ki ima praprotovo seme ter ne ve, da ga nosi pri sebi.

Strelarjeva Neža pa je vedela še za drugo skrivnost. Slišala je od stare matere, da si na kvaterno sredo lahko izprosi ženina, ako potrese med enajsto in dvanajsto uro bezeg za hlevom ter glasno izpove svojo željo. Sklenila je poskusiti, zakaj na vsak način se je hotela omožiti, preden ji napoči trideseto leto.

Sedela je ob mizi pri motni svetiljki in čakala enajste ure. Srce ji je reklo, da bo uslišana, po drugi strani pa jo je begala misel na groze polno polnočno uro. Kdo ve, kaj bo vse videla in slišala, ko potrese bezeg in poprosi za moža.

Prav v istem času pa se je ubijal z naporim ugibanjem tudi čevljar Copatelj. Strelarjev sosed. Iskal si je v mislih neveste, ki bi imela pridne roke in zvesto srce, pa tudi nekaj dote. Spomnil se je sosedove Neže in skoro je bil izustil nedolžno kletvico v nejevolji, da ni že prej mislil nanjo.

Krepka mladeniška sila je zaplala v njegovem štiridesetletnem telesu. Kar vleklo ga je iz tesne hišice tja k sosedu pod Nežino okno. Že 15 let ni vasa, a nocoj se ne more ubraniti nagibu, ki ga žene k dekletu, svojji bodoči zaročenki.

Nataknil je mehke copate, da se ne bodo čuli koraki, ter jo je ubrisal k sosedu. Osupnil je, ko je zagledal luč v sobi in Nežo, sedečo poleg svetiljke.

«Bedi ob tej pozni uri!» se je čudil pod oknom, kjer jo je opazoval. Zdela se mu je nebeško lepa ob luči, sijajoči v njen obraz. Na vsak način mora počakati, da odide k počitku, nakar bo potrkal na njeno okno.

Poln najmehkejših občutkov se je odstranil za hlev, kjer bo čakal največjega trenutka svojega življenja. Tedaj pa se je spomnil tudi kvaternega večera in nekaj ga je posvarilo, da v kvaternem tednu ne sme vasovati. Strahov se baš ni bal, le neprijetno bi mu bilo, če bi ga kdo zalotil in bi se potem govorilo, da ponočuje v prepovedanih večerih.

Iščoč primerne skrivališča je zagledal pred sabo gosto bezgovo drevo. Neka nevidna moč ga je dvignila — krepko se je pognal in že je bil na drevesu.

Pravkar je sedel na vejo, ko se je izza ogla prikazala ženska, stopajoča proti bezgu. Stisnil se je k deblu, da ga ne opazi, če bi slučajno pogledala v drevo.

Planila je k drevesu ter se ga je oklenila z obema rokama. «Bezeg, daj moža!» je stekala, tisoč ga z neverjetno silo.

«Neža!» jo je z drevesa poklical Copatelj, ki jo je spoznal po glasu. «Moja Nežica, o kako sem srečen!»

«Ali si ti, Matevžek?» je ostrmela, spoznavši njegovo besedo.

«Jaz sem, Nežica, in tebe čakam. Sreča me je privedla semkaj in hoče, da boš moja žena.»

«Moč kvaternega tedna!...»

«Ali hočeš, Nežica?» Urno se je spustil z drevesa ter jo je slastno poljubil.

«Hočem, Matevžek. Sam Bog me je uslišal.»

Strelarjeva Neža je še tisti mesec postala čevljarjeva žena. Vzlic opetovanemu pojasnjevanju svojega moža o zanimivem naključju njunega zblizanja pa je še danes kot stara mamica prepričana o čudežni moči kvaternega tedna.

Zapisal Soteščan.

ZANIMIVOSTI

NAJHLADNEJŠE ČLOVEŠKO BIVALIŠČE.

Visoko na severu, kakšnih 115 km od severnega tečaja, se nahaja človeško bivališče Rusko Ustje, ki se smatra za najmrzlejšo človeško bivališče na svetu. Preko 1500 km okoli ni nikake vasi in tudi ta vas šteje samo šest hiš.

Prebivalci Ruskega Ustja niso nikdar videli prave svetiljke. Njihove koče razsvetljuje ogenj z ognjišča ali pa okajene leščerbe, v kateri gori kitova mast. Koče so zgrajene iz brun, prepletene z vitami in ometane s prstjo. Okna so iz ledenih kosov. Dim z ognjišča uhaja skozi lesen dimnik, ki je ometan z malto, da je zavarovan proti ognju. V teh kočah stanujejo ljudje skupno z domačo živino.

Zima v Ruskem Ustju traja celih osem mesecev. Tekom tega časa je dan samo dve ali kvečjemu tri ure dolg. Na vsako stran, kamor seže oko, se razprostira širna poljana snega in ledu, v novembru in decembru solnčna svetloba popolnoma izgine in samo nekaj ur prevladuje polmrak, tako da se more razločevati dan od noči. Nasprotno pa solnce sploh ne izgine v topljšem času od 28. aprila do 20. julija.

V onih krajih ni nikakega sledu o gozdovih. Zemlja je vedno zamrznjena do pol metra pod površino. Noben domačin te pokrajine še ni videl v svojem življenju drevesa. Prav tako so tem ljudem ostale rastline nepoznane stvari.

Proti koncu maja se konča dolga zima in v velikih jatah prihajajo z juga gosi, žrjavi, race, kljunači, bele jerebice in bele sove. To je ugodno znamenje za domačine po dolgi in hudi zimi. S prihodom ptic se zopet prične življenje. Domačini imajo polne opravila. Zdaj je edina prilika, da si pripravijo zaloge živil; zato lovijo in pobijajo ptice v velikih množinah. Tako se ponovno oskrbijo z živili za zopetno žalostno zimsko življenje.

× **V Ameriki je huda vročina.** Iz New Yorka poročajo, da je v Zedinjenih državah zavladala huda vročina. Minuli petek je bilo v New Yorku tako vroče, kakor že ni bilo v tem času deset let. Včasih pride vročinski val iz Amerike v Evropo. To bi nam Evropejcem bilo sedaj, ko nas že po zimsko zebe, prav dobro došlo.

× **Žrtve duha in valov.** Na severnem delu zloglasnega polotoka Sahalina živi malo starodavno pleme, imenovano Ainosi. Ti ljudje so majhne rasti, neverjetno kratkih nog, in so močno košati po glavi in na prsih. Bavijo se z ribolovom. Svoje barčice in čolničke imajo izgotovljene iz stebel in prevlečene s kožami velikih morskih rib. Ribarijo pa v Ohotskem morju, ki je znano po neprestanih burjah. Ainosi se hranijo samo s suhimi ribami. Malikovalci so in verujejo v duhove. Njihovi svečeniki se imenujejo «šamani». Ker večkrat uničuje neka vrsta davice množine rib v Ohotskem morju, radi česar morajo Ainosi gladovati, izberejo šamani iz plemena mladega fanta in deklico, ju spravijo v majhen čoln ter ju pošljejo preko morja na sever, da poiščeta zloduha, ki po njihovem prepričanju povzroča ribjo smrt, ter mu izročita darilo plemena. Razume se, da brez krajne in nemirne množice oceana pogoltnejo čolnič in fantiča in deklico. Doslej se še nikoli ni vrnila nobena žrtev. A Ainosi seveda navzlic temu ne opustijo svojega prepričanja.

× **Prijemanje pijancev v Bostonu.** V Ameriki je, kakor splošno znano, strogo zabranjeno vsako razpečevanje alkoholnih pijač. Ker pa se to ne dá zlepa preprečiti, ima policija z zasledovanjem obilo posla. Zdaj je bila v Bostonu izdana naredba, da morajo stražniki vsakogar, ki ga vidijo nakresanega, takoj aretirati. Na osnovi te naredbe je policija že kar v minulih dveh tednih zaprla

2006 pijanih ljudi. Čudno! To je samo za pet odstotkov manj kakor v enakem razdobju v avgustu 1918., ko še ni bila izdana prepoved popivanja, a je tudi takrat dobila policija nalog, da prične aretirati vse pijance na ulici. Če se tako zapiranje uvede tudi v ostalih ameriških mestih, bo pač treba zgraditi še enkrat toliko zaporov, kakor jih zdaj premore «suha» Amerika. Zakon je dober, če velja za vse enako. Tega pa z zakonom o prepovedi pijančevanja ni, ker ameriški bogataši si navzlic vsemu lahko pod roko dobavijo alkohola, kolikor hočejo.

× **Kako draga je lepota?** Amerikanci so znani kot najboljši statistiki na svetu. Ni je panoge v gospodarskem in socialnem življenju človeka, ki bi je Amerikanci ne opisali s številkami. Zato tudi ni posebno čudno, če so v Ameriki znali povedati s pomočjo statistike, koliko velja lepota. To se pravi, ugotovili so, koliko porabi ženske za vzdrževanje svoje lepote. Po tej statistiki so ugotovili, da so v ameriških Zedinjenih državah izdali zadnje leto 2195 milijonov dolarjev za razna lepota. Neki kozmetični zavod v Chicagu je ugotovil, da potrošijo v Ameriki vsak dan za lepota, puder, barvila in telesno masažo najmanj šest milijonov dolarjev. Za samo barvanje las izdajo v Ameriki na leto sedem milijonov dolarjev.

× **Največje letalo na svetu** so izgotovili te dni v Angliji. Novo letalo bo imelo posebne kabine za potnike in tudi malo restavracijo. Vršilo bo potniško prometno službo med Anglijo in kontinentom. V salonu tega letala bo prostora za petdeset potnikov. Radi večje udobnosti potnikov je salon tega ogromnega letala opremljen tudi z električno kurjavo.

× **Najmanjša republika na svetu.** Doslej se je splošno mislilo, da je najmanjša republika v Evropi država San Marino. Obstoji pa še manjša država, in sicer na malem otoku Vavolari v Sredozemskem morju, kakih dvajset kilometrov daleč od otoka Sardinija. Otok je dolg komaj dva kilometra in šteje njegovo prebivalstvo samo 55 oseb. Država Vavolara je dobila svojo neodvisnost leta 1863. Do l. 1882. je vladal na tem otoku kralj Pavel I. iz rodbine Bartolioni. Po njegovi smrti pa je prebivalstvo otoka sklenilo, da izpremeni obliko države in od tega časa je država Vavolara republika.

Nezaupljivost.

Prosjaka, čijih eden je bil slep, sta dobila pri kmetu skledo žgancev ter sta jih pričela otepavati. Preden sta se jih lotila, pa sta se dogovorila, da bo tistega, ki bo hitreje jedel, udaril drugi po glavi.

Nenadoma je slepec iztegnil roko ter je priložil tovarišu krepko zaušnico.

«Udaril si me, ti, ki si slep in ne vidiš, s kakšno hitrostjo zajemljem,» je porasel tovariš.

«Veš, to je tako,» mu je odgovoril slepec, «trudim se in jem, da mi zapira sapo; ker sem slep in ne vidim tebe, si pa mislim kako moraš šele ti hiteti. ko me vidiš.»

Neznanost.

«Izvolite, gospod korporal?» je počastil mlad natakav avstrijskega nadporočnika.

«Jaz sem nadporočnik! Ali ne poznate zvezd?»

«Oprostite, nisem se učil zvezdoslovja.»

Razgovor.

Žuža: «Ali ste poročeni?»

Maža: «Da!»

Žuža: «Ali vas otroci ponoči kaj metijo?»

Maža: «Ne!»

Žuža: «Tudi jutraj ne?»

Maža: «Ne!»

Žuža: Pravi srečnik, potem je pri vas, kakor da sploh nimate otrok?»

Maža: «Saj jih tudi nimam!»

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Drobiž iz litijsko-šmartinskega kota

Šmartno pri Litiji, 13. septembra.

Ze zadnjič sem Vam obljubil, da Vam bom nabral novic s pota. «Toda človek obrača, Bog pa obrne.» Kljub najboljši volji nisem mogel v Št. Vid in Temnico; ta dež marsikomu zmeša popotne načrte. Zadržal sem se radi tega le v mojem bližnjem okolišu, kjer sem nabral naslednje novice za «Domovino»:

V nedeljo, 6. t. m. se je vršila javna telovadba Sokola Litija-Šmartno, kateri je prisostvovalo poleg Sokolov in vojakov čez tisoč glav broječa množica ljudstva. Lepa povorka je nudila gledalcu živahno sliko: 18 Sokolov jezdecev, za njimi dolga kolona Sokolov in Sokolic ter vod vojaštva so ob strumnih koračnicah železničarske godbe prikorakali iz Zidanega mosta v Šmartno. Ljudstvo je povorko viharo pozdravljalo in obsipalo s cvetjem. Temu je sledila takoj javna telovadba. Pester spored, precizno izvajanje prostih vaj in vaj na orodju ter strumen nastop vojske je na gledalca napravil najboljši utis. Ljudje so burno pozdravljali nastope vseh oddelkov. Zelo so nam ugajali skok v višino, veslaške vaje in nastop vrste ljubljanskega naraščaja (pod vodstvom br. Drganca). Telovadbi je sledila prosta zabava. Sokol Litija-Šmartno je s to prireditvijo jasno pokazal uspehe svojega dela.

Kljub temu, da sem bil na veselici, nisem imel v pondeljek nobenega mačka; zato sem jo ubral proti Holiču, kjer sem zvedel, da je pri zadnjih občinskih volitvah v Holiču dobila napredna gospodarska lista tri odbornike, klerikalno-komunistična lista šest odbornikov, Rigler in Bokal dva. Oficijelna SLS je prepadla kljub temu, da so bili konji nekega litijskega gospoda in klerikalni agitatorji cel dan na poti. Topot jih ni rešilo nič, čeprav gospoda v Litiji zaradi tega zelo boli srce. Veste, gospod urednik, mojim očem malokaj uide.

Na povabilo prijatelja se sem se udeležil tudi seje mladinske organizacije «Edinosti». To so ti naši mladi političarji, demokratska mladina. Vsi živahni in veseli so pretresali politična vprašanja in določali program predavanja in iger za dobo jesenske sezijske. Po poročilu tajnice Albine sodim, da organizacija krepko napreduje. Svetoval bi vsem krajevnim organizacijam SDS, da si ustanove mladinske organizacije v vsaki vasi.

Povsod, koder sem hodil, so ljudje kleli razdrapano ceste. Vsak dež povzroči cele povodnji. Bil sem v Šmartnem, kjer sem se na lastne oči prepričal, kaj so zamašeni kanali. Voda je drla čez ceste in na ustju so imeli v nekaterih hišah cele baje. Voda je udrila v pisarno gospoda Tomazina in sosednje hiše, kjer so imeli vode do gležnjev. Hudomušniki pravijo, da bi bilo dobro poklicati vse one, ki pri cesti odločajo, enkrat v šmartinske jesenske toplice. Na mestu bi bilo, da se tak cestni odbor že enkrat razpusti.

Zadnjo nedeljo se je vršila v Šmartnem velika vaja gasilske župe Litija, katere se je udeležilo šest društev z osmimi brizgalnimi pod vodstvom župnega načelnika g. Lajovca iz Litije. Na dano znamenje so prihiteli gasilci z vseh strani gasiti Šmartno. Sredi dobro razvijajoče se vaje jim je priskočil sv. Florijan z dežjem na pomoč; zato se je vaja ustavila. Gasilstvo litijske župe je to pot z nastopom dokazalo svoje velike zmožnosti, ki se zrcalijo v vztrajnosti in vzorni disciplini.

Še nekaj sem zvedel med potjo: da je namreč neki gospod udaril v cerkvi med pridigo neko dekle, za kar je bojeviti mož dobil potrebno lekcijo od sodišča, ki mu je takoj vročerkvost ohladila.

S tem bi bila moja torba za danes prazna. Vas, g. urednik, pa prosim, da jo preveč ne pretresete, ker sem pazil na dobroto novega zakona. Drugič dobite še kaj drobiža. — S a v s k i.

Poljanske novice

Poljanska dolina, 13. septembra.

Življenje je enakomerno kakor povsod, kadar se bliža jesen. Vrh tega imamo vse preveč dežja, ki povzroča na polju že občutno škodo. Zaradi slabega vremena otava še ni povsod pospravljena. Krompir, ki ga bo čas spraviti in ki je obenem obetal bogat pridelek, začenja že po malem gniti. Res, letos ni sreče: nevihte, strašne povodnji in neprestano deževje, a le malo toplote. Zadnje dni je postalo že prav hladno. Naš ožak Blegoš je dobil belo kapo, kar znači, da je jesen v dolini. Samo slane nas Bog obvaruj!

Na Mali šmaren je obiskal našo dolino poslanec Brodar. Imel je dva shoda, ki sta pa bila kljub vabilom le pičlo obiskana. Razume se, da se je shod vršil v Poljanah kakor običajno v župnišću, kjer se počutijo najvarnejše, in v Gorenji vasi v »gepelnu«, kakor imenujejo hudo mušniki Orlovski dom. Povedal ni ničesar novega. Hvalil je po stari navadi SLS. in njeno moč, četudi ni nikjer ni, in malo pozabljaj je po radičevih. Naprednjake, demokrate, posebno Pribečeviča je v privatnem razgovoru že kar hvalil in poudarjal njegovo odločnost, katera da ga usposablja bolj za generala kakor za poslanca.

V nedeljo prej pa so imeli Orli svojo prireditve. Ni jih bilo mnogo, četudi so jih vabili iz celega okraja, in še ti so bili večinoma v civilu. Niti bi se ne zmenili za njihovo v prvi vrsti cerkveno prireditev, ker cerkvene zadeve seveda lahko vsak človek zase opravlja brez Orlov, toda obsojati moramo tisto zunanje krščanstvo in silno gostobesednost, ki so jo kazali nekateri.

Omeniti še imam značilen dogodek. Enega prvih orlovskih funkcionarjev so gnali orožniki te dni proti Loki, ker se je možak hotel okoristiti s kolesi. Poudarjam, da se kaj takega lahko pripeti v vsakem društvu brez izjeme. Ta primer zopet enkrat dokazuje, da tudi članstvo pri Orlih ne obvaruje pred zlim dejanjem.

PROSVETA

Dr. Fr. Zbašnik: Žrtve. Povest. Prosveti in zabavi, 10. zvezek. V Ljubljani 1925. Založila Tiskovna zadruga. Strani 180. Cena broširani knjigi 24 Din, vezani v celo platno 34 Din, poštnina 2 Din več. Tiskovna zadruga v Ljubljani razpošilja pravkar 10. zvezek leposlovne zbirke Prosveti in zabavi, ki obsega dr. Zbašnikovo povest «Žrtve». Dejanje svoje velezanimive povesti je zajel pisatelj iz resničnega življenja v Sloveniji, ko je bila strašna, maščevalna, do mozga nemoralna oblastnost slovenske klerikalne stranke na vrhuncu in ko je bilo politično življenje najbolj divje in sirovo. Takrat je bila Slovenija polna žrtv klerikalizma, ki je brez sramu zlorabljala cerkev, prižnico, spovednico in celo monštranco za teroriziranje slov. ljudstva. Kot leposlovec je objektivno stigmatiziral ostudne izrodke v takratnem našem političnem življenju in pokazal zle posledice brezvestne gospodarske in kulturne borbe klerikalizma za ves narod in tudi za vse druge stranke. Povest «Žrtve» ima torej resnično zgodovinsko ozadje, a pisatelj se ne omejuje le na gole zunanje dogodke, nego gleda tudi v duše oseb, ki zastopajo bodisi kot napadalec bodisi kot njih žrtve. Glavne osebe so bojevit župnik in župan na eni ter pošten mizar in njegova naivna pobožna hči Manica. Oba zadnja dva postaneta žrtvi klerikalne brezvestnosti. Spričo tragedije, ki jo doživita oče in hči, ki sta naslikana z veliko ljubeznijo in v vseh duševnih borbah, je vse drugo dejanje skoro postranskega pomena. Povest «Žrtve» je vzvišena nad vsako strankarstvo in ima veliko očitno in estetično vrednost, je pisana jako spretno ter v prav lepem slogu in jeziku. Zato se nadejamo, da najdejo «Žrtve» prav mnogo hvaležnega čitateljstva.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Zobje.

Učitelj: «Mihec, koliko zob ima človek?»
«Mihec: «Polna usta.»

Uspeh.

Prvi potepuh: «Kakor vidim, imaš pri lovitvi mrčesa posebno srečo. Kadar sežeš pod obleko, zagrabiš uš; čudno, da nikdar ne sežeš zraven...»

Drugi potepuh: «Ako zraven sežem, vjamem tisto, ki je zraven nje, in tako ni nič brez uspeha...»

Sredstvo zoper uši.

Berač pride v prodajalno in zahteva mazila zoper uši.

«Za koliko?» ga vpraša trgovec.

«Za kakih dva ali tri tisoč...»

Enostavno.

Postopač pride v trgovino in zahteva praška zoper mrčes.

«Ali naj vam ga dam v zavitek ali v škatlo?» ga je vprašal trgovec.

«Kar za vrat mi ga iztresite,» mu je odgovoril.

Zadeto.

«No, Janezek, od katere živali je to okostje?» je vprašal učitelj v šoli pri naravoslovju.

«Od živali, ki je poginila,» se je odrezal Janezek.

Razumljivost.

Vodja nekega podjetja je zahteval strogo točnost ter je naročil slugi, da mu izpoini vsak migljaj.

«Ako namignem, da bom pisal,» mu je za biču «tedaj mi v trenutku pripravite vse, kar spada k pisanju.»

Sluga se je poklonil in odšel.

Drugi dan je dobil poročilo, da je vodja bolan. Hitro je tekel po zdravniku, obenem pa je pripeljal svojemu gospodu tudi duhovnika, notarja, mizarja za krsto in grobarja.

Spretnost.

Gašper: «Pomisli, prijatelj, bil sem pri zobozdravniku, ki mi je z dvema prstoma izdrl najmočnejši zob.»

Janko: «To ni nič; moja teta vzame z dvema prstoma iz ust celo zobovje...»

Nepotrebno.

Gospa: «Mici, bodite zendar toliko prijazni in prižgite svečo, ko spremljate miadega gospoda po stopnicah.»

Služkinja: «Čemu, če mi jo pa sam takoj ugasne...»

Ponos.

«Ali vas zebe?» je vprašala postarana ženica mladega gospoda, stoječega ob peči.

«A, kaj še!» je odvrnil nejevoljen, «gorkoti bi se rad privadil.»

Iz šole.

Učitelj: «No, Mihec, naštej mi pet afriških živali.»

Mihec: «Tri opice in dve papigi.»

Kosti.

Popotnik pride v gostilno in naroči pečenko.

«Samih kosti ste mi prinesli,» je omenil natakarici, ko je začel rezati pečenko.

«Saj vam jih ni treba jesti,» ga je zavrnila. «Kosti puščajo gostje pri nas na krožniku.»

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Sodinec pri Veliki nedelji. Po novem tiskovnem zakonu žal nemogoče priobčiti. Ponovno opozarjamo vse dopisnike, da tako v lastnem kakor njihovem interesu ne bomo priobčevali

dopisov, ki vsebujejo žalitve in druge prestopke novega tiskovnega zakona. Za vsak prestopok — tudi prav majhen — so v zakonu določene visoke kazni. Za dopis odgovarja pred sodiščem tudi dopisnik sam.

MALI OGLASI

Sreča Vas išče! Preskrbite si srečel!

Efektna loterija Narodno-kulturnega društva Mala Nedelja. — 300 dobitkov v vrednosti 15.550 Din. — Žrebanje nepreklicno 15. novembra 1925. — Srečka stane samo 5 Dir. — Kupujte in naročite takoj srečke pri Narodno-kulturnem društvu v Mali Nedelji. 52

Bukova drva

po najvišjih cenah kupuje družba «Mirja», Ljubljana, 69
Kralja Petra trg 8.

Po zelo znižanih dnevni cenah

si lahko nabavite raznovrstno manufakturno blago za ženske in moške obleke ter k temu spadajoče potrebščine, nadalje vseh vrst galanterijo kakor tudi specrijsko blago in železnino pri

R. Rutnerja nasledniku na Vrhniki.

V zalogi imam vse potrebščine za šivilje in krojače, katerim dajem poseben popust. — Postrežba točna in solidna. 42

Igralci harmonik, pozor!

Vsakdo, ki želi imeti Lubasove harmonike vredi, da ima iste v zalogi edinole Lubasov zastopnik za Jug slavijo

ALEŠ POTOČNIK
v Selcih pri Škofji Loki.

Prodaja jih po istih cenah, ki so bile na ljubljanskem velesejmu v veljavi. Ta zastopnik sprejema naročila na nove harmonike in sprejema stare v strokovno popravilo. 72

J. STJEPUŠIN
SISAK

priporoča 9
boljše tamburice, strune, partiture, sole in ostale potrebščine za vsa glasbila
Odlikovano na pariški izložbi

Ceniki franko

Jugoslovanski kreditni zavod

v Ljubljani, Marijin trg št. 8

sprejema hranilne vloge in
vloge na tekoči račun
ter jih obrestuje

najugodnejše.

Vezane vloge
obrestuje po dogovoru. Podeljuje proti dobremu poročstvu osebne, trgovske in obrtne, posebno kratkoročne kredite.